

La tupinada

Tal com déiem abir, ens tornem a familiaritzar amb el vocabulari relacionat amb plebiscits i votacions. Però la llarga abstinència en aquesta matèria ha causat els seus efectes en la nostra memòria col·lectiva, com ens ho demostra el fet que en més d'una conversa recent hem sorprès la paraula «pucherazo», apresa en lectures en castellà i de la qual, els qui se'n servien, ignoraven la correspondència catalana. Però no és pas que ens falti. La tenim, i ben pròpia i característica, la tupinada que el Fabra defineix dient «engany consistent a introduir paperetes fraudulentas en una urna electoral o alterar-ne el resultat». Avui, aquest mot —derivat de tupi com «pucherazo» deriva de «puchero»— pot resultar estrany a molta gent, però en els temps passats, en què les eleccions eren una pràctica corrent, la paraula tupinada era també usual i ben viva, i el seu significat era conegut de tothom. Només cal repassar la premsa d'aquella època o donar un cop d'ull als llibres que donen compte de les pretèrites il·lustracions electorals.

A part que, en més d'una ocasió, els candidats derrotats clamaven que hi havia hagut tupinada per tal de justificar llur desfeta electoral, el fet és que Barcelona havia comptat amb tupinaires il·lustres. La famosa candidatura dita dels «quatre presidents», l'any 1901, va significar l'escombrada dels cèlebres cacics Manuel Planes i Casals (conservador) i Josep Comas i Masferrer (liberal), dels procediments dels quals dona una idea aquest fragment d'uns «golgs» que el setmanari «Cu-Cut» va dedicar a Planes i Casals: «Vós que sou tan mà-trenca / en qüestions electorals / siau lo nostre advocat / Manel Planes i Casals. / Vós que als morts donàveu vida / per fer-los anar a votar / i en vostre poder sens mida / tot ho fèieu capgirar / avui que us heu allunyat / de la terra i de sos mals / siau lo nostre advocat / Manel Planes i Casals».

ALBERT JANE